

Izhaja 1. in 16. vsacega meseca, in velja letos do konca decembra 2 gold., za 4 mesece 1 gold. Vredništvo je v Florijanskih ulicah št. 44. Opravništvo je na Krakovskem nasipu št. 10.

Ljudski Glas.

Inserati se po ceni sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirane pisma se ne sprejemajo.

Vabilo k naročbi.

Tisti p. n. gospodje, ki se želé na „Ljudski Glas“ naročiti, pa tega do zdaj niso še storili, naročé se zdaj lahko za pol leta od 1. julija do konca decembra, ter naj pošljejo naročnino s poštno nakaznico v znesku

1 gold. 50 kr.,

ali pa naj se naznanijo za naročnike z dopisnico (Korrespondenzkarte). Prosimo pa, da naj nas ne pusté predolgo čakati na naročnino, ker imamo tudi mi velike stroške, ki ne trpé nobenega odloga. Isto velja tudi za stare naročnike, ki še niso plačali; saj je pri vseh časnikih navada, da se naprej plača.

List sam za se govori, in posebno obrtniki morajo spoznati, da v slovenskem jeziku še niso imeli lista, ki bi se bil toliko zanje poganjal, ko naš list; toraj bi bilo vendar čudno, ako bi tacega lista ne podpirali.

Za kmete se bomo vedno poganjali, tudi ti bi morali naš list pridno prebirati. Č. duhovščina bo sama spoznala, da je list dobro krščansk; gospodje učitelji pa lahko razvidijo iz današnje številke, da je list šoli prijazen. Trgovina je vir blagostanja za vsak národ, iz našega tržnega poročila bodo gospodje trgovci spoznali, da hočemo tudi njim na roko iti. Ni toraj nobenega uzroka, zakaj nas ne bi podpirali vsi stanovi slovenskega národa.

Obrekovanje naših nasprotnikov, ki izvira iz sebičnih uzrokov, bo kmalo umolkniti moralo in „Ljudski Glas“ postal bode, ako je volja Božja, prvi list na Slovenskem, in vsaka hiša si bode v čast štela, da je nanj naročena.

Vredništvo in opravništvo „Ljudskega Glasu“.

Domače zadeve.

Prošnja do slavnega magistrata.

Kdor se spominja, kako se je ljubljanskim obrtnikom nekdanj godilo in kako se jim zdaj godi, ta se ne bo čudil, da obrtniki obupno gledajo v prihodnost in vedno glasneje prosijo pomoči, ter tožijo čez tiste neugodne okoliščine, ki so jim stanje tako na slabše obrnile. Po pravici se splošno trdi, da sta svobodna obrtnija in svobodna kupčija

dosti pripomogli k propadu obrtniškega stanú. Za danes opozorujemo slavni magistrat ljubljanski samo na tuje havzirarje, kateri po vseh hišah svojo slabo fabriško robo ponujajo in tudi res prodajo, ter s tem domačemu obrtniku zaslužek vzamejo.

Mnogi iz teh barantavcev ali havzirarjev namreč niti pravice nemajo, na Kranjskem blaga prodajati, ampak morda le za Dunaj ali za Štajersko itd., pa vendar smelo tudi tukaj prodajajo svoje samo za videz (za oči) narejene izdelke.

§ 9. havzirarske postave od 4. septembra 1882 pa se glasi: „Dovoljenje za havziranje je omejeno samo na tisto deželo, za katero je dano. Če gre havzirar v drugo kronovino, sme havzirati samo v tistih krajih, kjer mu to politična oblast posebej dovoli. Če hoče dobiti dovoljenje za havziranje po celi deželi, mora se v desetih dneh po vstopu v tisto deželo obrniti v kresijsko (oziroma deželno oblastnijo). Dovoljenje se sme odreči, ako je dotični havzirar sumljiv. Na noben način pa ne velja dovoljenje na več ko za eno leto, ter se mora tri mesce poprej izprositi.“

Slavni magistrat, ki mu je blagostanje meščanov gotovo bolj pri srcu, nego prospéh kake tuje tovarne, bo toraj našim domačim obrtnikom veliko dobroto storil, ako 1) vsem takim havziranje po mestu prepové, ki némajo za Kranjsko spisane havzirarske pravice pokazati; 2.) vsem takim dovoljenje odreče, ki pridejo v Ljubljano za par dni s sumljivim ali malo vrednim blagom, in 3) ako se obrne po izgledu gorenje-avstrijskih mest do državnega zbora s prošnjo, naj se havzirarska postava tako spremeni, da bo havziranje sploh prepovedano in dovoljeno le prebivalcem takih okrajev, ki brez tega živeti ne morejo, kakor Kočevarjem in Ribničanom, ki uživajo to pravico že od davnih časov.

Tako prošnja utemeljiti je pač lahka reč. Prvič je po takih havzirarjih navadno goljufano občinstvo samo. Na primer tisti judovski „27 kr. - bazarji“ obsegajo večinoma preležano ali pa „ausschuss“-blago (izvržek), na videz je še nekaj, kadar se jame rabiti, pa takoj konec vzame. Občinstvo kupuje v dobri veri, da je blago pošteno, in se potem prepozno kesa. Ljudje bi tudi toliko ne kupovali takega blaga, ko bi se jim ne ponujalo na tak nad-

ležen način. Tacega barantavca v časih ni moč drugače iz hiše spraviti, dokler se kaj ne kupi od njega. Ko bi naši obrtniki svoje pošteno blago tako silno ponujali po hišah, bi havzirarje že odpravili, pa tega jim čast ne dopušča, ker so bili od nekdanj navajeni, da se je blago pri njih na domu poiskalo, da ga ni bilo treba ponujati. Ko bi domači obrtnik svoje blago po hišah ponujal, bi ga precej obsodili, da se mu ali prav slabo godi, ali pa da ima prav zanikrno blago, ki se ga drugače znebiti ne more. Če pa tuje tovarne svoje blago po naših mestih s havziranjem ponujajo, tem se pa nič ne zameri. Na stotine pa lahko navedemo izgledov, kako so bili naši ljudje po judovskih havzirarjih opeharjeni, ker so dobili za pošten denar prav „schund“-blago.

Ali ni potem pravično in potrebno, da se naš magistrat (oziroma mestni zbor) potegne za ljubljanske obrtnike ter jih reši havzirarske nadloge?

Z upanjem, da se bo ta pravična pritožba na merodajnem kraju v poštev vzela, ponavlja svojo prošnjo

en obrtnik v imenu mnogih ali bolje: vseh.

Mestni zbor ljubljanski

je sklepal zadnji čas o jako važnih rečeh. Dr. Zarnik je predlagal, naj postane za ljubljanski magistrat slovenščina uradni jezik. Ta predlog se je tudi sprejel, pa tako, da se bo slovensko uradovanje polagoma upeljalo, tako da stari uradniki zavolj tega ne bodo službe zgubili, če popolnoma niso zmožni slovenskega jezika, za mlade pa nič ne škodi, če so primorani, učiti se slovenski, če kateri iz njih še ne zna dobro. To je čisto naravno, saj smo v slovenskem mestu. Na Dunaji bi pač vsacega čudno gledali, če bi prosil za mestno službo, pa bi ne znal nemški; tako mora tudi mestni uradnik v Ljubljani znati slovenski.

Mestna hranilnica.

Dr. Mošè je stavil drugi važen predlog, namreč naj si osnuje Ljubljana svojo lastno mestno hranilnico. Dr. Suppan je ugovarjal, da ne bo potrebna, ker že kranjska hranilnica ne vé, komu bi svoj denar posodila. Predlog Dr. Mošetov se je kljub temu ugovoru sprejel. Naša misel o tej zadevi je taka, da kranjska hranilnica zato ne vé, komu bi še kaj posodila, ker ona posojuje le na prve hipoteke, in te so večidel že obložene. Če misli tudi mestna hranilnica tako postopati, potem res nema družega namena, kakor tekrovati s kranjsko hranilnico, ljudstvo pa od tega ne bo dosti imelo. Lahko pa bo mestna hranilnica tekmovala s kranjsko, ako ljudem, ki denarja iščejo, ne bo toliko sitnosti, potov in stroškov nakladala, kakor kranjska. Če hoče kdo

od kranjske hranilnice 1000 gld. vzeti, imel bo veliko težav in potov, prej da zbrise druge dolgove, čakal bo tedne in mesce, stroškov pa se toliko nabere, da bo dobil od 1000 gld. komaj 700. Ako bo toraj mestna hranilnica tako ravnala, da bodo ljudje pri njej hitreje in z manjšimi stroški do denarja prišli, potem mislimo, da bo kranjsko hranilnico kmalo v senco postavila.

Pa še nekaj družega je. Če bo mestna hranilnica samo na hipoteke posojevala, potem se jej res zna prigraditi, da ne do vedela, komu denar posoditi, ker so hišniki tako že večinoma zadolženi.

Mi pa mislimo, da imamo še mnogo drugih meščanov, ki nemajo hiš, pa vendar pošteno ime, zaupanje in vsaj nekoliko v premakljivem blagu; če bo mestna hranilnica takim v potrebi na pomoč prišla, če ne z velikimi pa vsaj z malimi svotami, potem si bo taka hranilnica zares zaslužila zahvalo celega mesta. Ona ima priliko, rešiti marsikterega obrtnika ali malega uradnika, ki zdaj še zdihuje v oderuških rokah, pa mu nihče ne pomaga, akoravno po svojih močeh odrajtuje grozno visoke obresti!! Ako bo toraj nova hranilnica le naprava, s katero bodo hoteli deležniki bogateti na škodo tistih, ki denar ven jemljejo, potem ne vidimo v njej posebne dobrote; ako pa hoče tudi z nekoliko riziko pomagati tudi revnejšim meščanom, ki so poštene, pa živé v stiskah, ako hoče oživiti kredit v Ljubljani, kar je toliko potrebno, potem jo bomo pozdravili s pristrčnim in nehlinjenim veseljem!

Nadsodnija v Ljubljani.

Dr. Bleiweis je stavil predlog, naj se pošlje prošnja na državni zbor, da bi se v Ljubljani naredila viša sodnija, kakoršna je zdaj za slovenske dežele v Gradcu. Tudi ta predlog je bil potrjen.

Slovenske šole.

Odbornik Hribar je stavil nasvet, naj se naredi prošnja, da bi se po vseh srednjih šolah na Slovenskem upeljalo slovenščina kot učni jezik. Tudi ta koristni predlog je bil od slovenske večine sprejet.

Novi župan

g. Peter Grasselli pa je bil v soboto dné 3. rožnika slovesno inštaliran za ljubljanskega župana. Dvorana na rotovžu je bila v ta namen primerno ozaljšana, gledajočega občinstva mnogo. G. deželni predsednik je župana pozdravil v slovenskem jeziku.

Pritožba zaradi davkarije.

Stranke, ki hodijo h tukajšni glavni davkariji po depozite, se pritožujejo, da morajo po 3 do 4 ure na pobotnice čakati, ker je zmirom toliko davke plačajočih, da uradniki z delom ne morejo naprej. Temu bi se zamoglo samo tako v okom priti, ako

bi se depozitni urad od davkarije ločil. Tako je upe-
ljano v Pragi, Gradcu, na Dunaji in sploh v večih
mestih, in bi bilo potrebno tudi za Ljubljano, ker
tukajšni depozitni urad ima bojda 7 do 8 milijonov
v svoji oskrbi.

Pritožba zaradi hrane v bolnišnicah.

Od vseh strani čujemo tožiti, kako se bolnikom
v ljubljanskih bolnišnicah slaba hrana daje; toraj
mora vendar na tem nekaj resnice biti. Če dežela
plača 60 kr. za vsacega bolnika na dan, potem bi
se zamogla bolnikom že boljši hrana dajati, saj na
dan z dvanajstimi groši že dva zdrava človeka dobro
jesta, kako bi eden ne mogel?

O ljubljanskem močvirju.

Oni teden je prišel viši inženir Podhajsky v
Ljubljano ter je močvirskemu odboru predložil svoj
načrt, kako se ima močvirje posušiti. Po tem na-
črtu bi delo stalo 1 milijon 704,000 gld., torej
skor dva milijona. Ali in kje bomo toliko denarja
dobili, to je drugo vprašanje.

Toča

je letos zopet veliko škode naredila po slovenskih
pokrajinah. Po vipavski dolini je vse razbito, sadje
in vino uničeno, beda in žalost vbozega kmetiča
se ne dá popisati. Med Loko in Kranjem je ves
pridelek pokončan. Tudi na Štajerskem in še po
več krajih Kranjske je toča razsajala. Dolžnost vseh
Slovencev je, da svojim unesrečenim rojakom pri-
dejo na pomoč. Tudi naš list je rad pripravljen,
darove prejemati in na dotične mesta odpošiljati.

„Archiv für Heimatkunde.“

Tega izvrstnega dela je g. Šumi do zdaj izdal
že šest pol. Zadnje tri pole, o katerih še nismo spre-
govorili, obravnavajo zgodovino Metlike in Žum-
berka. O priliki bomo zopet kaj več spregovorili o
teh listinah.

Jurčičeva dela.

G. prof. Levec je prevzel od odbora za Jurčičev
spomenik častno nalogo, da uredi in izda dela po-
kojnega Jurčiča, brez dvoma prvega slovenskega
prozaista. Pred nami leži prvi zvezek, ki obsega
roman „Deseti brat“, ki je po Slovenskem večinoma
že dobro znan. Oprava in tisk sta jako čedna.

Tržno poročilo.

Tržne cene v Ljubljani: pšenica hektoliter 9·43,
rež 6·18, ječmen 5·38, oves 3·90, ajda 5·04, proso
5·38, koruza 6·80, leča 9, grah 9, fižol 10, krompir
100 kil 2·86, maslo 90, mast 84, špeh frišen 74,
prekajen 78, puter 75, meso goveje 56, telečje 48,
svinjsko 64, seno 2·50, slama 1·60.

V Pešti je pšenica po 10·67, koruza 7·80, oves
6·75 hektoliter. V Kolinu na Reni pšenica 20 do
21 mark, rež 14·5 mark.

Letina se pričakuje v obče srednja. Pšenica
lepo kaže. Tako tudi rež na Štajerskem, v Šleziji
in gorenji Avstriji. V mnogih krajih jej je mraz ško-
doval. Letna (jara) rež je trpela po suši v maju.
Ječmen slab na Poljskem, drugodi dobro kaže.

Sočivje lepo na Poljskem; na Kranjskem je
pomrznil fižol; v Galiciji pa hmelj. Trava je skor
povsod v rasti zaostala zavolj mraza; krme bo toraj
malo, ter se vtegne podražiti seno, slama in maslo.
Vinska trta se je še precej popravila, in se nade-
jajo še dobre letine, če bo jesen gorka. Sadja bo
prav malo. Sviloprejke slabo kažejo, posebno na
Goriškem. Na Ogerskem so vse žita trpele po mrazu;
košnje bo tudi malo; trta se je popravila.

Sladkor na Dunaji 32 do 33 pilé, 37 do 38 v
klobukih; v Pragi 33 pilé; v Londonu 24·5 havanski.

Maslo 104 do 105; mast 71, špeh 73, loj 50 na
Dunaji. Petrolej 15 do 15·5. Špirit v Berlinu 44
hektoliter.

Konopno predivo, surovo, ogersko 29 do 36 gld.
100 kil; čevljarsko 100 do 115; laško 100 do 120.

Ježice najboljše 17 do 19 gld. 100 kil. Usnje
kravje 175 do 180 gld. 100 kil, telečje brez glav
445 do 465, kozlovo 275 do 290 najboljše, 240 sla-
bejše. Kože volovske ogerske z rogmi, še mokre,
kila 42 do 44 kr., težke nemške 48 kr. Suhe ogerske
96 do 98; suhe kravje 105 do 110; telečje suhe
brez glav 215 do 220. Volna navadna 140 do 150 gld.
100 kil, najfinejša 260 do 295; od jančkov najfinejša
200 do 220, navadna 140 do 145; erdeljska 150;
poljska 85 do 90; rumunska 60 do 65; banaška
75 do 80.

Politični pregled.

Časniki še vedno mnogo pišejo o novi „*ljud-
ski stranki*“, ki se snuje med avstrijskimi Nemci
pod vodstvom znanih politikov Fischhafa, Krona-
wettera, Walterskirchna in drugih, ki jim služi kot
organ dunajski list „Wiener Allgemeine Zeitung“. Ti
možje hočejo prepričati med narodi poravnati, Slo-
vanom ravnopravnost podeliti, in potem obračati
svojo pozornost na zboljšanje blagostanja ljudskega.
Želeti bi res bilo, da se prepričati med narodi poravna
in da si avstrijski narodi roke podajo ter skupno
delajo za skupne koristi. Pa to bo le potem mo-
goče, kadar prenapeti Nemci odjenjajo in pošteno
pripoznajo ravnopravnost Slovanov, ki je itak za
dolgo časa zabraniti nemorejo. Naša srčna želja je,
da bi se to kmalo zgodilo, ker to je važno tudi za

naš list, *kterega pomirljiva tendenca je le potem mogoča, ako tudi med nemškimi sosedi pomirljivi možje na površje pridejo*. Ako bi pa kedaj zopet fanatični slovonožrci nemško-pemski do vladnega krmila prišli, potem bi se morali tudi mi kot zvesti sinovi domovine podati med politične borilce za naše pravice. To bodi povedano tako *nemško-liberalni stranki* kakor tudi tistim *obrekovalcem v našem narodnem taboru*, kateri naš list sumničijo, da ni pošteno in iskreno naroden, akoravno morda ni nobeden iz med njih toliko žrtev prinesel za domovino, ko oba lastnika tega lista, in se bodo ti širokoustneži v času nevarnosti gotovo prej poskrili, nego mi, ker so narodni le pri lepem vremenu, pa se hitro umaknejo, kadar je v nevarnosti koža ali denarna mošnja!

V *Aleksandriji* so domači Egipčani padli po naših evropskih ljudeh ter jih mnogo pobili in ranili. Vsled tega je velika zmešnjava, vsi tujci so v mestu v nevarnosti. Egipčanske homatije so zdaj že do skrajnega prišle ter se ne bodo drugače poravnale, ko da evropske vlasti deželo zasedejo z vojaško močjo in tam turškemu gospodarstvu konec storé. Tako bo velika, nekdanj tako strašna turška država sčasoma čisto razpadla. Druzega tudi ne zasluži.

Izvirni dopisi.

Od Idrije, 8. rožnika. Nek slovensk list je napadel učiteljsko osebo neke šole blizo Idrije. Na tist spis moram, da se ne bo reklo „Qui tacet, consentire videtur“, na kratko odgovoriti, da oni učitelj nikakor ni odpadnik naroda, ampak njega zvesti sin. Nemščino mora podučevati po postavi, ker je šola večrazredna, s tem pa poduka v materinščini nikakor ne zanemarja. Tako mu veleva tudi krajni šolski svet. Za groše od „schulvereina“ pa niti ni prosil, niti jih dobil. Toliko v obrambo tistega učitelja in na čast resnice!

Iz slovenske Štajerske, 10. rožnika. Na binokostne praznike, ko je navada, obiskati prekrasno postojnsko jamo, pridružil sem se tudi jaz potovalcem, ter se vsedel na tir južne železnice. Ne bom vam popisoval postojnske jame, ki jo sami dobro poznate, tudi ne druzega potovanja, ki je bilo precej enolično; le v eni zadevi mi dovolite, da izrazim svoje začudenje ali če hočete, pritožbo, ne samo v svojem, ampak v imenu še mnogih drugih potovalcev. — Če se namreč človek en čas vozi, je pač potreben, da si žejo ugasi, posebno v poletni vročini; ni treba, da bi bil človek poseben prijatelj pijače,

tudi najtreznejšemu se grlo usuši. Po malih postajah se ne more zahtevati, da bi človeku postregli, saj se tudi vlak prekratko časa mudi. Pričakovali smo toraj, da bomo vsaj v Ljubljani kmalo kaj jesti in piti dobili. Ko smo pa dospeli na kolodvor, gledal sem na vse strani, pa nikjer ni bilo videti restavracije. Ves klavern se podam v mesto, češ, bo pač še treba en čas žejo trpeti. Pozneje sem pa zvedel, da je na kolodvoru restavracija in to še dobra; samo tako skrita je, da je ni moč najti. Če se stopi iz vagona, jo boš zastoj iskal, tu moraš iti na ulice, potem se obrneš na levo, v kotu, čisto na koncu kolodvorske palače, se nahaja rastavracija. Pozneje sem bil tam in se mi je dobro postreglo. Pa še zdaj me jezi, da je nisem mogel precej najti. Ali bi ne bilo bolj pripravno, ako bi se zamoglo koj iz kolodvora v restavracijo stopiti? Posebno potrebno bi bilo to za slučaj, ako se vlak le malo časa mudi. Ako se v takem slučaju potniku posreči, po velikih ovinkih in po izpraševanji železniških služabnikov izvedeti, kje je restavracija ljubljanskega kolodvora, zna se mu pa nesreča prigoditi, da bo vlak zamudil, ako se v restavraciji predolgo zamudi in potem ne more tako hitro izhoda in uhoda na kolodvor najti. Tu bi moralo pač vodstvo južne železnice nekoliko več ozira imeti za svoje popotnike.

Kakor vsako leto, tako je nas vboge štajerske Slovence tudi letos obiskala huda nadloga, namreč grozovita toča. Pobila je na Pohorji, najhuje pa v vinskih goricah ljutomerskih. Kmet je pač revež; celo leto dela in trpi, pa sad, kterega se je veselil, uničen mu je v eni uri!

Od Drave, 13. junija. Sejatev je končana in pričinja se čas košnje in pletve. Sena bomo najbrž dosti manj od lani dobili, ker je trava vsled zimskega mraza in redkega deževanja v rani pomladi le redka in še to ne bo dosti prida, ker bo pokošeno — prepozno. Skušenci namreč svetujejo, da treba kositi takrat, ko so še zelišča v cvetji, da ima potem seno dovolj redivne moči, čemur pa tukaj nobeden ne verjame, ker kosimo še le takrat, ko nobena skoro trava ne cvete več. — Žita še sedaj lepo kažejo, dal Bog, da bi ne bilo zlobnih nalivov ali — toče, ki se neki drugje že tak zgodaj ponuja! Kam bi se deli potem ubogi kmetje? Vsaj je že stara resnica, če se kmetu dobro godi, tudi drugi stanovi pomanjkanja ne trpé, in mnogi obrtniški izdelki baš zarad tega v ceno ne gredó, ker je kmetištvo zadnji čas tolikanj poškodovano. Izvestno toraj, da so interesi teh dveh delavskih stanov enoisti, in pravo nalogo je izbral „Ljudski Glas“, da je vzel razgovarjanje in objavljenje obojih v svoj delokrog; naj jih le vedno čvrsto zastopa!

Kaj mi o šoli mislimo.

Če bi kdo vtegnil radoveden biti, na kako stališče se bo naš list postavil gledé šole, znamo mu prav na kratko in jasno odgovoriti. Mi smo prijatelji šole, ker v njej vidimo tisto duševno vadnico (grški „gymnasium“), kjer se duhovi krepijo za poznejši boj življenja. V sredi med omikanimi narodi bomo si častno stopinjo, blagostanje in svobodo ohranili le potem, ako v ničem ne zaostajamo za sosedi, ako smo oboroženi s istimi znanostmi in in isto krepostjo duha in srca. Kot prijatelji šole pa moramo biti tudi prijatelji učiteljstva.

Mi pa smo le prijatelji dobre šole, ne pa slabe. Dobra šola pa, da ustreza svojemu namenu, mora imeti po naših mislih dve lastnosti: prvič mora biti krščanska, v drugič pa praktična.

Le krščanska šola zamore uzgojevati blage in trdne značaje; blage zato, ker je krščanski veronauk sam na sebi najlepši in najplemenitejši od vseh, kar veronaukov poznamo; trde značaje pa uzgaja krščanstvo zato, ker se opira na trdno, natorno silo vesti in se oklepa druge skale, nepremakljive vere. Liberalna šola smatra veronauk kot neko postransko, skor nepotrebno reč. Že ljudska šola uzgaja mladino v verski mlačnosti; srednje in više šole pa so v sedajnem času tako osnovane, da mladina v njih prej vero izgubi, nego se v njej okrepi. Vsaka reč se hoče in poskuša razjasniti po natornih zakonih, zato so realne vednosti: naravoslovje, kemija, fizika, matematika na površji; mladenič se privadi misliti, da je le to istina, kar se po natornih in računskih zakonih dokazati dá, in tako polagoma pride do te misli, da so gole basni vse tiste verske resnice, ki se opirajo na golo vero.

Tako se mladini najboljši zaklad sistematično iz srca trga, in to se imenuje „izobraževanje“. Vsled zanemarjanja humanitarnih vednostij, kakor veronauka, filozofije, zgodovine in klasičnih literarnih proizvodov zaostala je v sedanji šoli tudi izomika srca; precej jih še pride iz sedanjih šol, da mnogo vedó, pa prav malo takih, ki imajo tudi pobleženo, požlahujeno srce, in to bi morala vendar biti podlaga prave družbinske omike. Francoz, če prav brati in pisati ne zna, je bolj izobražen nego turški paša, ki je morda visoke šole v Parizu obiskal; kajti priprosti Francoz ima že vsled krščanske odgoje, vsled omikane družbe in prirojene dvorljivosti usmiljeno srce, razum za lepe umetnosti in prijetno obnašanje; turški paša pa, če prav kaj zna, je vendar surov in krvoločan po svoji krvi, po svoji iz-

goji in svoji okolici. V vednosti toraj, če se prav ne sme zametavati, vendar ne leži vsa omika; in ravno v tej zadevi je sedajna šola pomanjkljiva, da na izobraženje srca in značaja premalo važnosti poklada. Vsled pomanjkanja verskega prepričanja pa so tudi značajni možje med izobraženci vedno bolj redki postali; kajti taki se lové med raznimi filozofičnimi načeli, danes so Epikurejci, jutri stoiki, pojutranjem fatalisti; trdne podlage pa vendar nemajo, in v času skušnjave ali nesreče se zastonj ozirajo po tisti zvezdi, ki bi jih iz temine peljala.

Krščanska vera pa je trdno vodilo za vse slučaje življenja: kristijan nikoli ni v zadregi, kaj mu je storiti in nikoli ne ostane brez tolažbe, pošteno živi in ustraja v vseh bojih, ter konečno pošteno in mirne vesti skonča svoj tek. Mi dobro vemo, da se borimo proti burji in da si s takim pisanjem ne bomo pridobili simpatij naše mladine, ki je izgojena v verski mlačnosti in ktereje ugajajo le taki listi, ki tej verski mlačnosti potuho dajejo; pa po naši vesti ne moremo drugače pisati, ker vidimo v tem indiferentizmu široki studenec neznačajnosti in brez števila grehov in strasti, ker niso več strahovane po glasu vesti in po nauku vere. Samo pri kmetih in pri rokodelcih, ki svoj npravni (moralni) poduk dobivajo v cerkvi, nahajamo še tiste krščanske čednosti samozatajevanja, ponižnosti, ljubezni, zvestobe, treznosti, kreposti, potrpežljivosti i. t. d. Da bi se še ti stanovi ne okužili po verski mlačnosti in po pogubnih naukih materijalistov, to zabraniti si bo naš list v sveto nalogo štel, in si bo tudi prizadeval, da se naše šole v krščanskem duhu preustrojijo.

V drugič pa mora biti šola praktična. Naj bo šola šestletna ali osemletna, mnogo lepega se bo mladina v njih naučila, naj bo poduk le praktično uravnan. Saj smo v naših časih poznali otroke, ki so v treh letih dovršili ljudsko šolo in potem, prestopivši v gimnazijo, med prvimi se odlikovali in še v tujem, nemškem jeziku. V sedajnem času pa se toži, da se otroci v šestih letih še dobro brati ne naučé. To pa pride le od obilice predmetov. Uresničuje se le pregovor: „Ex omnibus aliquid, ex toto nihil“. Nespametno je tudi, ljudsko šolo smatrati kot pripravnico za srednje šole. Če je na kaki kmečki šoli sto otrok, odbrani bodo od teh morda komaj trije, ki bodo obiskali srednje šole, vsi drugi ostanejo doma. Zakaj bi morala zavolj teh treh ljudska šola tako osnovana biti, kakor bolj ustreza zahtevam srednjih šol? Ljudska šola ima sama svoj namen; kdor pa na deželi misli svojega sina naprej dati v šole, in če misli, da se fant v domači šoli ne bo prav privadil za srednjo šolo, naj ga pa dá

v ljubljansko vadnico; zakaj bi se morali zavolj njegovega sina vsi drugi otroci mučiti z nemščino, z gramatiko i. t. d.?

Šole na kmetih naj bodo tako osnovane, da se bodo otroci poleg veronauka, branja, pisanja in računstva učili še nekoliko kmetijstva in v to stroko spadajočih vednostij. Pri mestnih šolah pa naj se na obrtnijski poduk poseben ozir vzame, to je, na take vednosti, ki obrtnikom dobro služijo. Take šole naj se potem imenujejo „meščanske“, in naj se od navadnih ljudskih šol ločijo.

S takimi nazori bomo spremljevali šolski poduk, ter morda še dostikrat priložnost našli, spregovoriti o našem šolstvu.

Zabavni del.

Obrtniška terminologija.

V eni reči smo Slovenci zelo zaostali, to je v obrtniški terminologiji. Slovenski kmet ima tudi slovenske izraze za svoje orodje in pohištvo, on pravi: vile, kosa, grablje, motika, sekira, voz, kolo, oje, srp, brus, plug itd. Tudi učenjaki, tako pravoslavci, naravoslavci, zgodovinarji, zemljepisci, slovničarji, so ali že sestavili slovensko terminologijo za svoje predmete, ali pa jo ravno zdaj dopolnjujejo. Ako bo pa slovenski jezik tako razvit, da se ga bodo lahko posluževali vsi stanovi in da bo imel izraze za vse pojmove, potem pač tudi obrtniki ne morejo sami izjeme delati, tudi oni morajo gledati in delati na to, da sestavijo slovensko terminologijo za svoje delo in svoje orodje. Če živé med slovenskim narodom in so sami rojeni Slovenci, ter se v svoji družbi tudi slovenskega jezika poslužujejo, če vidijo, da se ta jezik v deželi ne zgubiva, ampak vedno bolj utrjuje, potem je pač naravna posledica, da zamenijo svojo dosedanjo nemško ali po nemški spakedrano terminologijo s pravilno slovensko.

Da nemamo v obrtniških strokah zadosti svojih slovenskih izrazov, to pride od tega, ker obrtnijstvo ni zrastle iz naših tal, ampak je bilo večinoma iz Nemčije k nam zanešeno. Prvi obrtniki med nami so bili Nemci, kakor pričajo še zdaj imena mnogih zdaj poslovenjenih obrtniških rodovin, kakor: Unterladstetter, Umberger, Spindler, Treffner, Zitterer in mnogo drugih. Taki nemški mojstri so se posluževali se ve da nemških izrazov, in če so prav slovenske učence v poduk jemali in so ti pozneje sami mojstri postali, in če so se prav poslovenile

s časoma tudi prvotne nemške obrtniške rodbine, vendar je ostala še do zdaj nemška terminologija, ker se nihče do zdaj še ni potrudil, da bi jo poslovenil.

Zgoditi pa se mora enkrat, kajti če hočemo naš jezik uravnati še za stoletja, vendar ne moremo za zmiraj ostati pri spačenih izrazih, ki jih je ljudstvo priredilo nekako le za en čas, za silo ali za prihodnji stan, postavim izraze: obel oblati, šrauf, hakele, rôm, štanga, banger, špirovc, in na stotine drugih takih.

Sostaviti tako terminologijo, ni nobena lahka reč, kajti pomisliti moramo, da imamo veliko število rokodelstev, in vsako rokodelstvo ima več ali manj strokovnih izrazov, poprek lahko vzamemo za vsako rokodelstvo do dve sto izrazov, rokodelstev vseh pa še sami ne moremo hitro naštet, kakor tiskarje, krojače, čevljarje, mizarje, mesarje, peke, krčmarje, tapecirarje, drekslarje, nožarje, ključarje, kovače, urarje itd. itd. Le pomislimo, koliko orodja ima in koliko raznih stvari izdeluje samo ključar, pomislimo kako majhna reč je žepna ura, in koliko malih kosov in kolesec ima v sebi, in spoznali bomo, da tak obrtniški besednjak ne bo obsegal samo na stotine, ampak na tisoče besedi, ki se morajo za slovenščino še le izumiti, ali pa iz češčine vzeti, ki bo v obrtniškem oziru nemara še najbogatejša med slovenskimi jeziki.

To delo se mora tako iz novega začeti, kakor jo Vodnik začel nabirati in sestavljati slovenski slovar. Če prav prvo delo ni bilo popolno, vendar se mora enkrat začeti; naši potomci bodo že dopolnili, kar bo pomanjkljivega.

Vredništvo „Ljudskega Glasu“ je rado pripravljeno, ponuditi svojo pomoč v to svrhu in bo takim zbirkam obrtniških izrazov prepustilo nekoliko prostora v listu. Kdor čuti veselje in zmožnost v sebi za tako delo, naj se oglasi pri nas, skušali bomo, če mogoče, od vsakega rokodelstva enega dobiti, ki bo k tej potrebni stvari pripomogel. Tako znamo sestaviti knjigo, ki jo bo vsak rokodellec silno potreboval za svojo korespondenco, ker slovensko dopisovanje vedno bolj v navado prihaja.

F. H.

Časovna.

Ljubezni iščem križem svet,
Sovraštvo se mi le ponuja,
Krivic ne morem vseh naštet',
Nevolja se mi v srcu zbuja.

Le ta je mož, ki dnar ima,
Al' kdor s pestjo bolj móčno vdari,
Hvaležnost pa se ne pozna,
Usmiljenja iskat' nikari.

Ta svet ti dam, mladenič mlad,
Nikogar z vislic mi ne snami,
Ker pičil bode te ko gad,
Teptal te bode še z nogami.

Odkar ni vere med ljudmi,
Odkar sobičnost gola vlada,
Priateljstva več najti ni,
Brat brata kakor pes popada.

Za bolni in nesrečni rod
Le eno znam jaz še zdravilo,
Naj k starim šegam bi povsod
In k veri vse se povrnilo.

F. H.

Drobtinice.

— (Spominica.) Danes je 46 let, kar je v Ljubljani prvi človek za kolero zbolel. Kolera se je namreč prikazala najprej na Ogerskem leta 1831 in prišla je v Ljubljano 1836. Tudi je danes ravno 68 let, kar je Napoleon zgrabil Pruse pod generalom Ziethenom in s tem pričel važno bitko pri Waterloo ali Bellealliance, ktera se je odločila dné 18ega rožnika.

Štiri dni in 54 let pa je, kar se je v Kranji podrl veliki velbani most čez Kokro, ki je bil eno leto poprej dozidan. To se je zgodilo 12. rožnika 1828. ob devetih zvečer.

— (Iz šole.) Učitelj je prašal Janezka: „Povej mi, kako je to, da toliko vode vsak dan v morje priteče, pa morje vendar ne stopi čez bregove?“ — „Zato, ker ribe vso vodo sproti popijó,“ je bil hitri odgovor.

— (Veselica v Šiški.) Na Kozlerjevem vrtu sta napravili šiškarska in šentvidska čitalnica dné 4. rožnika veselico za „Narodni dom“, ktere se je udeležilo mnogo občinstva iz Ljubljane. Sodelovala je vojaška godba in ljubljanski pevci. Posebno dopadel pa je po g. Justinu izvežbani mešani zbor iz Šiške. Ni pa nam ugajalo, da so Šiškarce opustile narodno nošo, lepe peče, ter prišle v črni, mestni obleki. Ali jim je peča že prekmečka? To bi bilo nespametno, saj še ni toliko časa, kar so ljubljanske meščanke v pečah hodile; sicer pa, če bi bila prav peča kmečka noša, ali kmet ni poštenjak?

— (Historija od štirih muh.) Enkrat so bile štiri lačne muhe. Prva se je spravila nad eno klobaso. Pa muhi so se čeva vnele in je žalostno poginila, ker je bila klobasa z anilinskim strupom popačena. Druga muha se je spravila nad moko; pa tudi ta muha je krepnila za skrčenjem želodca, ker je bilo med moko zmleto kamenje pomešano. Tretja muha je šla mleko srkat, pa tudi ona je žalosten konec storila, ker je bilo mleko z apnom ponarejeno. — „Enkrat se mora umreti,“ mislila si je četrta muha, ter se spravila nad flašo, na kateri je bila mrtvaška glava namalana z napisom „mušji

strup“. Ta muha je srkala in srkala, pa je bila zdrava in čvrsta pri tem, kajti tudi mušji trup je bil ponarejen, toraj neškodljiv!

— (Vinska reka.) Vinski trgovec jud Kahn v Offenburgu je delal ponarejeno vino iz škodljivih tvarin. Sodnija ga je obsodila na več mescev zapore in spoznala vrh tega, da se mora vse njegovo ponarejeno vino pokončati. Dné 22. maja so mu po žlebovih izpustili iz kleti 400 hektolitrov umetnega vina, katero je teklo skozi Offenburške ulice celi dan v bližnjo reko. Otroci in odraščeni so pritekli s posodami, da bi „vino“ lovili, pa gosposka jim tega ni dovolila, da si zdravja ne bi pokvarili. Kdo vé, če niso pokrepale tudi ribe tiste reke, v katero je to „vino“ priteklo?

— (Ženska pošast.) Zadnjo soboto so peljali v ječo udovo tistega Kroppa, ki so ga obešenega našli, pa njenega sina in njeno hčer. Mati in nje dva otroka so obdolženi, da so zadavili svojega reditelja in očeta. Kroppovka je bojda jako razuzdano živela in po njenem izgledu tudi otroci; ker jim je bil pa menda oče pri njih nemarnem življenju na poti, spravili so ga na oni svet. Pravijo, da so našli pri Kroppu prošnjo, da bi ga vodstvo železnice prestavilo kam drugam, ker si pred svojo ženo ni življenja svest. Koliko je na vsem tem resnice, pokazala bo preiskava, mi smo povedali le to, kar ljudje govoré. Med ljubljanskim prebivalstvom, posebno med ženskami, vlada silna razkačenost nad to žensko pošastjo, ker poštenim ženam taka okrutnost ni razumljiva.

— (Stari petaki) so veljavni samo še do konec tega mesca, kdor jih ima kaj več nego mi, naj jih hitro premeni v kaki cesarski blagajnici.

— (Loterijske številke.) Na Dunaji dné 3. rož. so bile vlečene: 34, 69, 64, 72, 57; v Trstu dné 10. rož.: 52, 88, 62, 36, 16; v Brnu dné 7. rožnika: 56, 57, 16, 40, 26; v Pragi dné 31. maja: 88, 63, 24, 34, 41.

Vožni red na železnicah.

Trebiž—Ljubljana.

I. Iz Lesec gró 6:30 v jutro, iz Podnarta ob 7, iz Kranja 7:25, iz Loke 7:45, pride v Ljubljano 8:40 dopoldne.

II. Iz Trebiža gre ob 11:27 dopoldne, iz Lesec 1:9 popoldne, iz Podnarta 1:34, iz Kranja 1:53, iz Loke 2:11, dojde v Ljubljano 2:56 popoldne.

III. Iz Trebiža gre 5:40 zvečer, iz Lesec 7:41, iz Podnarta 8:10, iz Kranja 8:29, iz Loke 8:46, dojde v Ljubljano 9:30 zvečer.

Ljubljana—Trebiž.

Iz Ljubljano odide 7:5 v jutro, iz Loke 7:46, iz Kranja 8:3, iz Podnarta 8:24, pride v Trebiž 10:47 dopoldne.

II. Iz Ljubljane odlazi 12:25, iz Loke 1:2, iz Kranja 1:18, iz Podnarta 1:37, dojde v Trebiž 3:41 popoldne.

III. Iz Ljubljane odide 6:30 zvečer, iz Loke 6:27, iz Kranja 7:49, iz Podnarta 8:19.

Celje — Ljubljana.

Iz Celja ob 6. zjutraj, iz Zid. mosta 6·58, pride v Ljubljano 9·21 dopoldne.

Ljubljana — Celje.

Gre iz Ljubljane 5·45 popoldne, iz Zid. mosta 8·11, pride v Celje 9·4 zvečer.

Dunaj — Trst.

Popotni vlak. Iz Dunaja odide 6·45 zvečer, iz Gradca 12 po noči, iz Maribora 1·21, iz Celja 2·43, iz Zidanega mosta 3·25 v jutro, iz Ljubljane 4·45, iz Postojne 6·3, pride v Trst 8·10 v jutro.

Brzovlak. Iz Dunaja odteče 7·4 v jutro, iz Gradca 12 48, iz Maribora 2·14 popoldne, iz Celja 3·42, iz Zid. mosta 4·34, iz Ljubljane 6·2 zvečer, iz Postojne 7·43, pride v Trst 9·54 zvečer.

I. poštni vlak. Gre iz Dunaja ob 9 zvečer, iz Gradca 6·10 zjutraj, iz Maribora 8·20, iz Celja 10·27, iz Zidanega mosta 11·35, iz Ljubljane 1·28 popoldne, iz Postojne 3·37, pride v Trst 6·21 zvečer.

II. poštni vlak. Odide z Dunaja 1·30 popoldne, iz Gradca 9·35 zvečer, iz Maribora 11·41 po noči, iz Celja 1·50, iz Zid. mosta 2·43, iz Ljubljane 5·45 v jutro, iz Postojne 7·53, pride v Trst 10·38 dopoldne.

Mešani vlak. Iz Gradca 10·35 dopoldne, iz Maribora 2·20 popoldne, iz Celja 5·34, iz Zid. mosta 6·47, iz Ljubljane 10 zvečer, iz Postojne 1·33 po noči, pride v Trst ob 6. uri v jutro.

Trst — Dunaj.

Popotni vlak. Iz Trsta ob 8. zvečer, iz Postojne 10·13, iz Ljubljane 11·28 po noči, iz Zid. mosta 12 47, iz Celja 1 28, iz Maribora 2 53, pride na Dunaj 9·40 zjutraj.

Brzovlak. Iz Trsta 6·40 v jutro, iz Postojne 9 12, iz Ljubljane 10·45 dopoldne, iz Zid. mosta 12·36, iz Celja 1·19, iz Maribora 2·50, pride na Dunaj 10 zvečer.

I. poštni vlak. Iz Trsta 10 5 dopoldne, iz Postojne 1·47 popoldne, iz Ljubljane 3·44 popoldne, iz Zid. mosta 5 36, iz Celja 6 19, iz Maribora 8·30 zvečer, pride na Dunaj 6·32 v jutro.

II. poštni vlak. Gre iz Trsta 6 zvečer, iz Postojne 9 19, iz Ljubljane 12 10 po noči, iz Zid. mosta 2·25, iz Celja 3·15, iz Maribora 5 55 v jutro, pride na Dunaj 4 50 popoldne.

Mešani vlak. Odlaži iz Trsta 8·15 zvečer, iz Postojne 1·53, iz Ljubljane 5 25 zjutraj, iz Zid. mosta 8·15, iz Celja 9·19, iz Maribora 12·52 popoldne, pride v Mürzzuschlag ob 9·30 zvečer.

Naznanilo.

Pri podpisnem se sprejemajo naročnine in inserati za „Ljudski Glas“ vsak dan od 10. do 12. ure dopoldne v njegovem stanovalni na Krakovskem nasipu št. 10.

Ferdinand Suhadobnik,

opravnik in solastnik „Ljudskega Glasu.“

Listnica vredništva. Čitalnica v Gradcu: Plačano do konca leta. — G. A. Krašovic, župnik v Šmartnem pri Kranji: „Olikani Slovenec“ se dobiva v Blaznikovi tiskarni in nemara tudi po drugih bukvarnah, ter ga Vam toplo priporočamo.

Schugmarke.

Cvet zoper trganje,

po dr. Maliču,

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliču“ s zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Planinski zeliščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine. 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch) jetrno olje,

najboljše vrste, izborno zoper bramoro, pljučnico, kožne izpustke in bezgavne otekline. 1 stekl. 60 kr.

Anaterinska ustna voda,

najboljše za ohranjenje zob ter zobnega mesa in takoj odpravi smradljivo sapo iz ust. 1 steklenica 40 kr.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv.,

ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se že tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skazenem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden zavoje s 6 škatljami 1 gold. 5 kr. Razpošiljava se le jeden zavoje.

Naročila z dežele izvrše se takoj
v lekarni pri „samorogu“
Jul. pl. Trnkóczy-ja
na Mestnem trgu v Ljubljani.

Vekoslav Korsika

v Ljubljani.

Glavna kupčija: na
Poljanah št. 12.

Vrtnarstvo, izdelovanje šopkov in
vencev,
prodaja rož in semenov.

Podružnica:
v poštnih ulicah št. 6.

Udano podpisani se zahvaljuje vsem svojim dosedanjim p. n. naročnikom za do zdaj skazano mu zaupanje in se priporoča za prihodnje naročila. Šopki in venci se izdelujejo po ceni in po najnovejši obliki. Tudi se dobivajo pri meni vsakovrstni trakovi k vencem, svilnati in na pol svilnati, vse po ceni.

Na razpolaganje imam dalje frišnih semen vsake vrste.

Naročila se natančno in hitro izvršujejo; unanjim naročnikom se pošilja proti poštnemu povzetju.

Naroči se pa lahko v glavni zalogi, ali pa v podružnici v Šellenburgovih ulicah.

Tudi sprejemem učenca, ki mora biti od dobrih staršev, kakih 14 do 16 let star, in mora znati slovenski in nemški jezik v besedi in pisavi.

Za obilne naročila se priporoča s spoštovanjem

Vekoslav Korsika.